

Vranycz Tünde – Drótos László – Somogyi Tamás

Adattármustra. Jog, közigazgatás

A sorozat egyes számaiban független szakértők értékelik a magyar internet könyvtári szempontból fontos tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint; ez alkalommal a jog és közigazgatás témájában. A bírálatok a használók számára fontos keresőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az észrevételek egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél jobb és eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és karbantartók figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira, a jövőbeni minőségi javítások érdekében.

CompLex Jogszabályok

Honlap: <http://www.complex.hu/jogszabalyok.php>

E-mail: info@complex.hu

Fenntartó: CompLex Kiadó

Értékelés dátuma: 2007. január 13.

Értékelő: Vranycz Tünde

Általános értékelés

A *CompLex Jogszabályok* a korábban *KJK-KERSZÖV* néven ismert *CompLex Kiadó Jogi és Üzleti tartalomszolgáltató Kft.* által működtetett www.complex.hu egyik aloldala, amely különböző szempontok szerint válogatva ad közre jogszabályokat:

- a kiadó honlapján leginkább keresett jogi anyagok listáját kínálja a *TOP 10 jogszabály*;
- az aktualitás szab határt *A legújabb jogszabályok* dinamikus gyűjteménynek, amely az adott hónapban megjelenő összes jogi anyagot tartalmazza;
- a *Törvények és országgyűlési határozatok* 16 év anyagát öleli fel éves bontásban;
- az *1000 év törvényei* című internetes adatbázis a *Corpus Juris Hungarici* CD és a *CompLex Jogtár Közlöny* adatbázisának felhasználásával készült 2003-ban. Az 1000-tól egybegyűjtött jogszabályok korszakonkénti, azon belül éves bontásban érhetők el, de nem kereshetők;
- megtalálható még az oldalon az *Önkormányzati rendelettár*, amely Budapest hivatalos közlöny- és rendelettára, *Pest megye települési önkormányzatainak és Sopron Város Önkormányzatának* rendelettára.

A *CompLex Kiadó Kft.* két nagyobb, és számos kisebb cég összeolvadásából létrejövő jogi kiadó-

vállalat. A *Közgazdasági és Jogi Kiadó*t 1955-ben alapították, míg a *Kerszöv Computer Kft.* 1993-ban jött létre, majd 1998-ban *KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.*-vé egyesültek, 2006. január 1-jétől pedig *CompLex Kiadó Kft.* néven folytatták tevékenységüket. A vállalat kiadáspolitikájában végbemenő hangsúlyváltás következtében mára a hagyományos, nyomtatott kiadványok szerepét fokozatosan átvette az elektronikus tartalomszolgáltatás. Célja az elsősorban joggal és adózással foglalkozó szakemberek minél jobb kiszolgálása, a munkájukat hatékonyan támogató integrált megoldások megtalálása, témánkra szűkítve egy professzionális jogi adatbázis előállítás és karbantartása, amelyet megvásárolható termékeikkel el is érnek.

Az online tartalomszolgáltatásnál teljesítik a vállalt naprakésztséget a *Jogszabályok* aloldalon: folyamatosan frissítik *A legújabb jogszabályok* körét, havonta gondozzák a *Törvények és országgyűlési határozatok* tárát. Az oldal erősségei közé tartozik, hogy elérhető a számos keresési lehetőséget kínáló *CompLex Web Jogtár* a törvényekről, országgyűlési határozatokról és az önkormányzati rendelettárakról. Az adatbázis hiányossága, hogy a benne szereplő tartalmak bár megegyeznek az elfogadott és kihirdetett szövegekkel, nem követik azok változásait, így nem nyerhetünk egységes szerkezetű, naprakész anyagokat.

Összehasonlítva a kiadó egyik legnagyobb sikert elért, piacvezető termékével, a *CompLex CD Jogtárral*, a szabadon hozzáférhető, online *Jogszabályok* csak egy jóval szerényebb, csökkentett funkciójú szolgáltatás, egy szűkített adatbázis, bizonyos értelemben esetlegesen egymás mellé került tartalmakkal, ismétlődő adattárrészekkel, néhol egyáltalán nem működő keresőkkel, minimá-

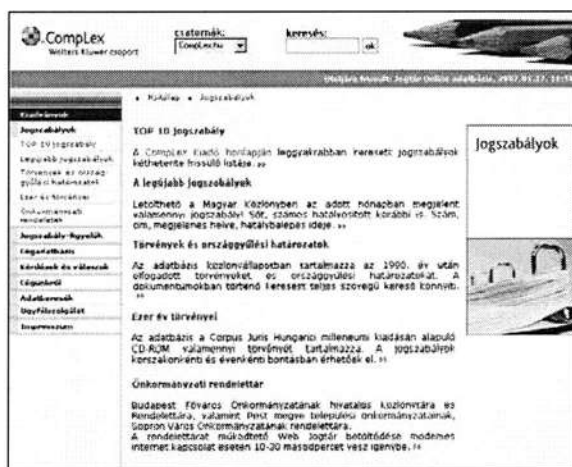
lis tájékoztatókkal az elérhető tartalmat, illetve a keresők működését illetően. Részletesebb ismertetővel, egy jobban kiépített tájékoztató rendszerrel, jól működő, összetett keresőkkel, a jog nyelvben eligazítást nyújtó egynyelvű szótár kiépítésével jó eszközzé válhatna a laikus felhasználók számára, és kiindulópont volna a szakmabelieknek, akik jelenleg többnyire „kedvcsinálót” kapnak a kiadó honlapján online megvásárolható termékekhez.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A projektnek nincs megfogalmazott célja, a kiadóéról cikkekben, cégismertetőben olvashatunk, a honlap fejlesztésének kezdeti időpontja nincs feltüntetve.
- Tájékoztatókban, ismertető leírásokban nem bővelkedik az oldal. Szerepel ugyan egy rövid, néhány mondatos összefoglaló, többnyire lényegre törő szöveg az elérhető tartalmakról, a keresőkről azonban egyáltalán nincs eligazítás. A törvényeket és országgyűlési határozatokat tartalmazó oldal alján található egyszerű, szabad szavas kereső egyáltalán nem működik, az alternatívaként felkínált: „Próbálja ki *ugyanezt* a Web Jogtáron!” összetettebb keresést megvalósító Web Jogtárhoz pedig nincs szöveges segítség, csak az adatbázis súgójában. A frissítés gyakoriságáról egy esetben közvetlen információ található a nyitóoldalon, további keresgélés szükséges azonban, hogy megtudjuk: a törvények és országgyűlési határozatok tárát a Jogtárlemezt zárása után havonta feltöltik. (A fentebbi *ugyanezt* szócskával kapcsolatban akad kifogásolni való: a tájékoztató szöveg szerint a legutolsó lemezt 2006. december 31-én lezárták, a kereső mégsem találta meg a törvények között például a 2006. évi CXVI. törvényt, amely a legújabb jogszabályok között szerepel, és böngészéssel a Törvények és országgyűlési határozatok tárában is rábukkantam. Az adatbázisban közlik, hogy azt egy hónappal korábban, azaz 2006. november 30-án töltötték fel utoljára.) A leggyakrabban keresett jogszabályok listáját az összefoglaló szerint kéthetente frissítik, de sehol nem találtam arra vonatkozó adatot, hogy ez mikor történt meg utoljára.
- Angolul, illetőleg más világnyelven semmilyen összefoglaló, tájékoztató szöveg nem található, az oldal teljes mértékben egynyelvű. A Web Jogtár bizonyos üzeneteket angolul is közöl, de az adatbázis csak hébe-hóba kétnyelvű.
- A weblap letisztult, világos, üde színeivel kellemes látványt nyújt (1. ábra). A kezelőfelület több-

nyire karakteres, így a hátrányos helyzetű felhasználók számára is hozzáférhető. A vakoknak kifejlesztett felolvasóprogramok jól boldogulnak a nyitóoldallal, a kevés és csak esztétikai szerepet betöltő grafikai elemnek köszönhetően. A keresőfelületeket leszámítva az oldal akadálymentes: a Jaws felolvasóprogram a keretekből felépített – a Törvények és országgyűlési határozatok, valamint az Önkormányzati rendelettár oldalakon felkínált – CompLex Web Jogtár adatbázissal sajnos nem boldogul. A gyengén látók Internet Explorerben hiába próbálják nagyobbra állítani a betűméretet, ez a többi böngészőben is csak egy fokozatig sikerül, utána a táblázatként felépített honlap celláinak tartalma egymásra úszik, és olvashatatlanná válik; a Web Jogtárban azonban a betűméret tetszés szerint változtatható.

1. ábra A honlap felső része az elérhető adatbázisokkal

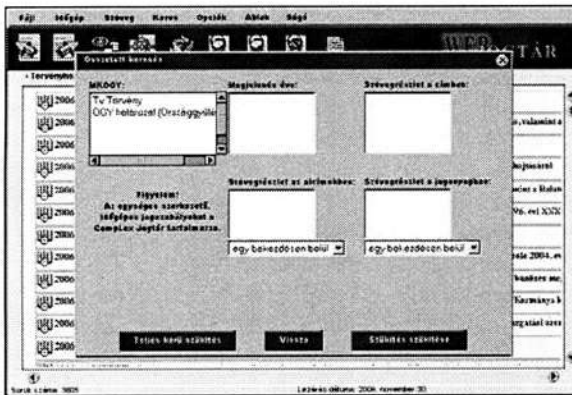
- Tekintve, hogy a Jogszabályok oldal nem válik le a CompLex honlapjáról, a fenntartó szervezet logója jól látható, a kapcsolattartáshoz szükséges címek az ügyfélszolgálat, valamint az impresszum alatt egy kattintással elérhetők. Az új ablakban felnyíló, gyűjteményeket tartalmazó oldalak mindössze egy esetben hozzák a lap alján a webmester levelezési címét. A közösségi funkció nincs betöltve, üzenőfal vagy fórum jelenlétére semmi nem utal.

Kereső funkciók, találatok

A kezdőlapról elérhető szabad mezős kereső a csatorna többi rovatában, illetve esetlegesen a CompLex további honlapjain keres. (Ezek a weblapok közvetlen kapcsolatban állnak egymással, így egy kattintással lépegethetünk közöttük.) Tájékoztatók hiányában ez fekete dobozként működik;

a találatok például termékismertető vagy, a jogi csatorna cikkei közül valók, amely adatbázisra külön nem találtam rá. (A kiadó főoldalán – www.complex.hu – található jogi adatbank egy gazdag adatbázisban keres jogszabályok, egyéb jogi anyagok, döntések, magyarázatok, szakkikkek, iratminták, példák között, a találatok teljes szövege azonban többnyire csak ellenérték fejében tölthető le.)

A keresőkkel kapcsolatban csupán a CompLex Web Jogtár adatbázisát elemzem (2. ábra), mivel egyéb működő kereső a Jogszabályok aloldalon nem található: A legújabb jogszabályok, valamint az 1000 év törvényei egyáltalán nem kereshetők, a Törvények és országgyűlési határozatok oldalon kínált egyszerű kereső nem működik.

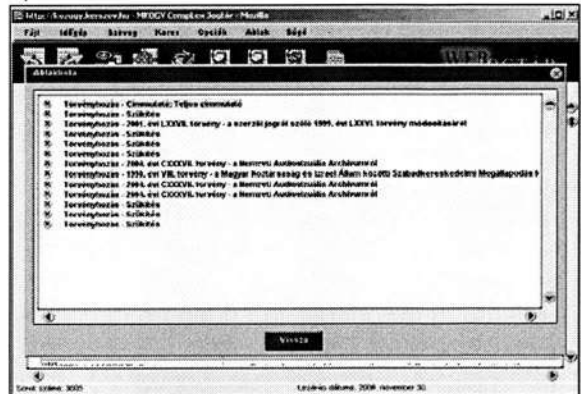

2. ábra A CompLex Web Jogtár keresője

- A CompLex Web Jogtár adatbázisában kétféle keresést hajthatunk végre: kikereshetünk egy konkrét joganyagot, ha ismerjük a számát, illetve végezhetünk összetett keresést. (Itt jegyzem meg, hogy a jogszabály kiadási évét és számát ismerve gyorsabban jutunk eredményhez, ha az éves rendezésű listából egyszerűen megkeresjük az adott jogszabályt, mintha megvárnánk a gyorsnak nem nevezhető adatbázis felugró ablakainak és tartalmának betöltődését.) Őt szűkítő feltételt adhatunk meg, kereshetünk tetszőleges hosszúságú szövegrészletet a címben, az alcímekben vagy a joganyag szövegében, megadva, hogy a szavak milyen távolságra legyenek egymástól. A teljes címmutatásban végrehajtott keresés találatai között tovább szűkíthetünk. A rendszer csonkolásra is alkalmas, de az elütéseket, az ékezet nélküli keresést nem viseli el. (Az adatbázis használatához részletes segítséget nyújt a *Súgó*, egy RTF dokumentum formájában.)
- Az eredmények listája a jogszabály kibocsátási évét, számát, valamint címét tartalmazza, má-

solható és nyomtatható. Megnézhetjük a találatok szövegváltozásainak időpontját, azonban a módosításokat nem, tekintve, hogy csak közlőnyállapotban férhetők hozzá a jogi szövegek.

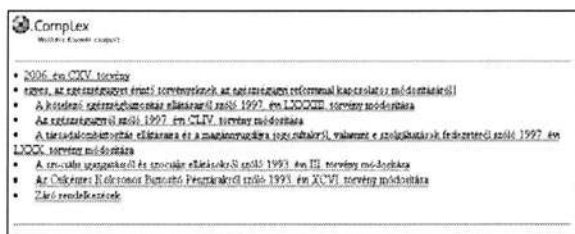
- A joganyagban tovább kereshetünk paragrafusra vagy szóra, a találatok között azonban csak egy irányba, előre lépegethetünk.
- A központi ablak fölötti szöveg folyamatosan tájékoztat hollétünkről, a látogatott ablakok között könnyen navigálhatunk a menüsorból elérhető ablaklista segítségével (3. ábra). Egyetlen hiányosság, hogy összetett keresésnél a tájékoztató szöveg a semmitmondó *Szűkítés* kifejezést használja, így az ablaklistában nem tudjuk azonosítani korábbi keresőformuláinkat, hogy egyetlen lépésben visszahívassuk azok eredményeit.

3. ábra Navigálás az ablaklista segítségével

Tartalom, minőség

- A Jogszabályok aloldalon összességében megtaláljuk Magyarország törvényeit 1000-tól napjainkig. Bár a külön cím alá rendezett tartalmak néhol fedik egymást (az 1990 és 2003 közötti jogszabályok az 1000 év törvényei című gyűjteményben és a Törvények és országgyűlési határozatok tárában is megtalálhatók stb.), a válogatási szempontok praktikusak, ésszerűek.
- A legújabb jogszabályok (a tartalom következtlenül több nevet is visel: Változásmutató, Új jogszabályok) egy nem kereshető, azonban a frissesség szempontjából valóban kielégítő lista (2007. január 13-án, szombaton a pénteki anyagok már fent voltak). Tekintettel arra, hogy itt éppen az aktualitásra fókuszálnak, előnyösebb és logikusabb volna, ha a jegyzéket megfordítanák, és a frissebb joganyagok kerülnének a lista tetejére. Jelenleg a lap aljára kell görgetnünk, hogy megtaláljuk az újonnan feltöltött tartalmakat.
- A CompLex Web Jogtárban a szövegek hivatkozásrendszere jó, átlátható, a jegyzetapparátus bőséges, következetes (4. ábra).

4. ábra Kattintható fejezetcímek a jogszabály tartalomjegyzékében

- A Törvények és országgyűlési határozatok éves bontású listájából megnyitott joganyagok helyenként a következő lapra kattintás közben 404-es http hibát adnak. A *Tartalom*, vélhetően az automatikus generálás miatt következetesen külön pontként kezeli a joganyagok címének új sorba tördelt részeit. Nehézkessé teszi a használatot, hogy a szövegbe lapozásnál nem tudunk egy kattintással visszaugrani a jogszabályok listájához, hanem egyenként át kell lépegetnünk az összes látogatott oldalon.
- Az ezen az aloldalon található tartalmak ingyenesen letölthetők vagy másolhatók, nyomtathatók, több formátumban viszont nem érhetőek el. Az ékezetes betűk helyesen jelennek meg, tipushibákat nem észleltem. A megfelelő szövegminőség, azaz a hiteles tartalom kérdésére a kiadó a következő választ adja a honlapon: „A hatályos jogi szabályozás ma még elutasítóan kezeli a »hiteles elektronikus jogtár« kérdését. Az elektronikus információszabadságról szóló törvény ugyanis kimondja, hogy ha a nyomtatott és az elektronikus változat eltér, akkor az előbbi a hiteles.”
- Az 1000 év törvényei szerzői jogi védelem alatt áll, tartalmát magáncélra, valamint tudományos, kutatási, oktatási és ismeretterjesztő célokra kínálják fel, a forrásközlés kötelezővé tételével.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- Az aloldalon metaadatokkal, a <Title> mezőben szereplő szerző és cím közlésén kívül több kulcsszóval, valamint leírással is találkozunk. A gyűjteményrészek nyitólapjai változatosabb képet mutatnak: találunk közöttük metaadatokkal jól ellátottat, valamint olyat, amely egyáltalán nem rendelkezik ilyenekkel. A dokumentumok mindegyikénél csak <Title> mező van, amelyben általánosan a dokumentumot tartalmazó adatbázis neve szerepel.
- A CompLex Kiadó oldala nem rendelkezik olyan metaadatokkal, valamint a metaadatok cseréjének lehetőségével, amelyek lehetővé tennék

Vranycz T.–Drótos L.–Somogyi T.: Adattármutra...

más keresőkkel (pl. az NDA-val) az együttműködés kialakítását.

FN-Opten Törvénytár

Honlap: <http://www.fn.hu/torvenytar/>

E-mail: fn@sanomabp.hu

Fenntartó: FigyelőNet és Opten Informatikai Kft.

Értékelés dátuma: 2007. január 21.

Értékelő: Drótos László

Általános értékelés

A *FigyelőNet* hírportál és az *Opten Informatikai Kft.* együttműködésével 2005 májusában indult szolgáltatás – a keresőlapra lévő tájékoztató szerint – elsőként tette ingyenesen hozzáférhetővé a teljes hatályos magyar joganyagot. (*Ami egyébként állami kötelesség lett volna már az internet hazai megjelenésekor!*) A CD-n is forgalmazott „Törvénytár” anyagára épülő online változat elsődleges célja, hogy a FigyelőNet felhasználói „egyszerűen, gyorsan és hatékonyan” jussanak hozzá az üzleti vagy magánéleti döntésekhez szükséges jogi dokumentumokhoz: a törvények, rendeletek, irányelvek, utasítások, közlemények, bírósági határozatok stb. teljes szövegéhez.

A szintén a portálon található „Cégtár Light”-hoz hasonlóan a joganyag keresője is egy erősen leegyszerűsített verzió, legalábbis az ingyenesen elérhető szolgáltatásé. De ha tudjuk a jogszabály évét és számát, vagy elegendő szakkifejezést a szövegéből, akkor még így is alkalmas a „hétköznapi” keresési feladatokra. Ingyenessége mellett nagy előnye, hogy igen gyors a rendszer, és akár több száz találatot is kérhetünk egy képernyőre, így könnyen átnézhető egy nagyobb találati lista is.

A tesztelés során talált három komolyabb hiányosság a következő:

1. Az ingyenes szolgáltatásnál csak teljes szövegű keresés van, és még a fizetős változatban elérhető többletlehetőségek sem érik el azt a szintet, amit egy CD-ROM változat professzionális keresője tud nyújtani.
2. A találatok csak típus, azon belül dátum szerint jelennek meg, nincs relevancia vagy egyéb szempontú rendezési lehetőség.

3. A bonyolultabb szerkezetű, táblázatokat is tartalmazó dokumentumok egy része hibásan jelenik meg, vagy legalábbis nehezen áttekinthető.

Összefoglalva: Az FN-Opten Törvénytár – eredeti céljának megfelelően – gyors és egyszerű hozzáférést nyújt használójának az érvényben lévő, illetve az időközben hatályát veszített magyar joganyaghoz, főleg ha viszonylag pontosan tudja, hogy mit keres. Bonyolultabb keresésekre, könyvtári tájékoztatásra viszont az ingyenes változat nem alkalmas, de ha nem akarunk előfizetni a CD-ROM-on forgalmazott, vagy a teljes értékű online verzióra, akkor is alkalmanként két buszjegy árértékű napig hozzáférhetünk a fejlettebb keresőhöz.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A Törvénytár a FigyelőNet portál részeként, kezelőfelületébe épülve jelenik meg. Már az *fn.hu* nyitólapon is megtalálható, igaz, ott nem túl feltűnő helyeken: az oldal közepén a bal szélén lévő menüben a kiegészítő szolgáltatások (pl. cégkereső, pénzügyi kalkulátorok, gazdasági adatsorok) között található rá egy hivatkozás, valamint a jobb oldali hasábjában az egyéb keresők mellett ott van a jogszabályok keresőmezője is, de ez valójában innen indítva nem keres, hanem csak átmásolja a beírt szavakat az igazi űrlapba. A Törvénytár saját oldala csak egyetlen képernyő, ezen van a rövid ismertető, a kereső űrlap és a felhasználási feltételek (5. ábra). Külön lapon van a súgó, illetve a fizetős verzióhoz szükséges tudnivaló és belépési lehetőség.
- Angol felület vagy akadálymentesített hozzáférés nincs, de ez itt némileg érthető, mivel nem közszolgáltatásról van szó, hanem elsősorban a portál rendszeres olvasói számára kínált többletjellegűről. A találati listákat és a jogszabályokat mutató ablakok tulajdonképpen akadálymentesek, úgyhogy csak a kereső űrlapnak kellene egy alternatív, a portál bonyolult elrendezéséből kiemelt önálló oldal ahhoz, hogy egy új felhasználói kör is hozzáférhessen ehhez az adatbázishoz.
- A látók számára tervezett felület jól áttekinthető, logikusan elrendezett. Az adattár tartalmáról elég szűkszavú a tájékoztatás, igazából csak az előlító Opten Kft. honlapján van róla kicsit részletesebb információ. Ugyancsak szűkszavú a – sajnos nem új ablakban megnyíló – súgó; stílszerűen eléggé „bikkfanyelven” írva, néhol egyeztetési hibákkal: „...a Ctrl gomb nyomvatartása és az egér bal gombjával való kattintással...”.

A FigyelőNet hírtartal és az Opten Informatikai Kft. cég- és jogi információs szolgáltató együttműködésének köszönhetően 2005 májusától a FigyelőNet "Törvénytár" oldalán **Magyarországon először INGYENESEN elérhetővé vált a hazánkban hatályos teljes magyar joganyag.** Az egyedülálló, új szolgáltató célja, hogy felhasználóink egyszerűen, gyorsan és hatékonyan, egy forrásból juthassanak hozzá minden olyan joganyaghoz, amely a magánéletben, a hivatali ügyintézés során vagy az üzleti életben a megalapozott döntések meghozatalához elengedhetetlen. A szolgáltatás igénybevétele előtt, kérjük, figyelmesen olvassa el a felhasználási feltételeket!

Az INGYENESEN elérhető szolgáltatások mellett egyes keresési funkciók, melyek a még hatékonyabb keresésben segítenek, előfizetéssel érhetők el. Belépés a fizetős szolgáltatáshoz

Az alábbiakban az INGYENES keresési funkciók segítségével használhatja szolgáltatásainkat. A jogszabály adatbázis utolsó frissítése: 2007. Január 18.

Szókeresés

Keresett szöveg*: súgó

Parancsok menüje: súgó

Csak teljes magyar keresés
 A feltételeknek, NET megfigyelők beállításának
 A kereséshez szükséges egyéb feltételekben

*Ingyenes felhasználás esetén a program a jogszabály címében és szövegében is keres.

Jogszabály éve / száma

Éve: Száma: súgó

Kibocsátó

DOY - Osztályúlé
NET - Népköztársaság Elnöki Tanácsa
Korm. - Kormány

Az alábbi funkciók csak előfizetéssel érhetők el.

Jogszabály típusa

Törvény
Törvényerejű rendelet
Rendelet súgó

Jogszabály rövidítés

Változat súgó

Jogterület

adatvédelem
adó és illeték
agyhog súgó

Hatályosság dátuma

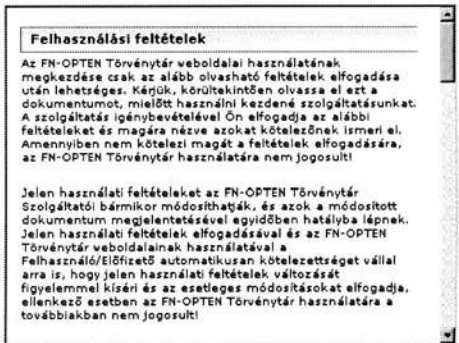
(Év-Hónap-Nap) . . súgó

Kibocsátás dátuma

(Év-Hónap-Nap) . . súgó

Egy oldalon megjelenő találatok száma:

Belépés a fizetős szolgáltatáshoz
Felhasználási feltételek: A szolgáltatás használatnak megkezdése csak az alább olvasható feltételek elfogadása után lehetséges!

5. ábra Az adattár kezdőlapja és egyben kereső űrlapja

- Annál terjedelmesebb, és laikusoknak aligha érthető a „Felhasználási feltételek” szövege,

amelynek elfogadása nélkül a tájékoztató szerint a szolgáltatást nem használhatnánk. Ugyanakkor ennek nyugtázását nem igényli a rendszer, sőt az oldal fejlécében lévő `<base href="http://www.fn.hu" />` kód miatt a felhasználási feltételekre mutató belső ugrópont nem is működik – hasonlóan az oldal aljára és tetejére mutató nyíl-gombokhoz –, ezek a hivatkozások mind a portál kezdőlapjára viszik a böngészőt. A felhasználási feltételekben leírt előírások egyébként jól mutatják az internetes tartalomszolgáltatások jogi helyzetének bizonytalanságát. Míg az adattár egészére mint szellemi termékre vonatkozó szerzői jogi megkötések érthetők és törvényileg garantáltak, az már kérdéses, hogy a benne lévő, köztulajdont képező joganyagra milyen alapon terjeszti ki jogait az adattár gazdája, és helyez el benne rejtett kódokat, amelyek alapján a tájékoztató szerint „... nyomon követhető a jelen felhasználási feltételektől eltérő felhasználás”. Szintén vitatható, hogy az előállító és a szolgáltató elháríthat-e magáról minden felelősséget az adatbázis tartalmában, illetve a szolgáltató szoftverben lévő hibák és hiányok miatt – még a fizető felhasználók esetében is.

- A fejlettebb, fizetős szolgáltatáshoz való hozzáférésről egy külön tájékoztató ablak informál, ahol ismertetik az így elérhető plusz keresési lehetőségeket és a fizetés módját. Választhatunk azonnali, de csak 1-3 napra szóló, SMS-sel való díjfizetés, illetve hosszabb távú előfizetés között; az utóbbinál az adatbázis előállítójának ügyfélszolgálatához irányítják az érdeklődőket. Magához az FN-Opten Törvénytárhoz nem sikerült külön kapcsolattartó címet, e-postafiókot vagy telefonszámot találni, csak a portál minden oldalának végéről elérhető „Írjon nekünk” lapon lévő általános ügyfélszolgálati címeiken lehet kapcsolatba kerülni a szolgáltatóval.

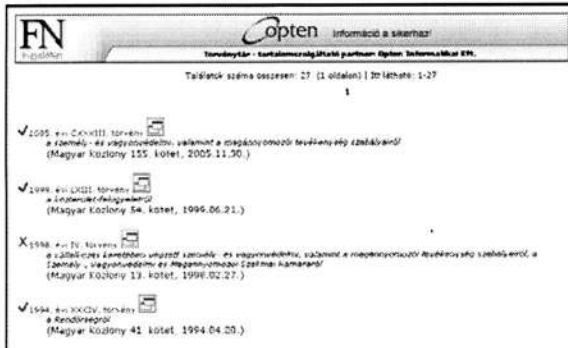
Kereső funkciók, találatok

- Az ingyenes változatban meglehetősen korlátozott a keresési lehetőség: a beírt szavakat a címekben, valamint a teljes szövegben egyaránt megnézi a rendszer; emellett a joganyag éve és száma, valamint a kibocsátó szerint lehet még keresni vagy szűkíteni. A teljes szövegű keresés általában meglehetősen nagy találati halmazokat ad, úgyhogy a szűkítés mindenképpen ajánlatos, ha tudjuk legalább az évet, vagy ismerjük a kibocsátót.
- A joganyag számát római vagy arab számokkal egyaránt beírhatjuk, és úgy tűnik, hogy a kereső az évszám és a sorszám között sem tesz különbséget: például a 35/2006-os MVH-

közleményt akkor is megtaláljuk, ha az *Éve*: mezőbe írjuk a 35-öt, a *Száma*: mezőbe pedig a 2006-ot.

- A teljes szövegű kereső viszont nem fogad el számokat, csak szavakra hajlandó keresni. Bár a sűgő szerint itt „egy adott szó vagy szóösszetétel” írható be, valójában nem kifejezéseket keres, hanem egyszerű AND kapcsolat van a beírt szavak között, továbbá automatikus csonkolás, amiről szintén nem tesz említést a sűgő.
- A fizetős szolgáltatás ennél rugalmasabb keresési lehetőséget nyújt: keresés korlátozása a jogszabály címére vagy azonos bekezdésre, teljes szóra keresés, egyes szavak kizárása; elérhetővé válnak az űrlapon alapesetben halvány színnel jelzett további szűkítési feltételek: típus szerint (16-féle), jogterület szerint (47 témakör), hatályosság vagy kibocsátás dátumának intervalluma szerint; valamint a 90 leggyakrabban keresett törvény vagy rendelet rövidítés alapján egy lenyíló menüből is kiválasztható. A menüből egyébként egyszerre több tételt is kijelölhetünk a *Shift*, illetve a *Ctrl* lenyomása mellett, ahogy erről a sűgő is tájékoztat.
- A kereső rendkívül gyors, még bonyolultabb kombinációknál is másodperceken belül jönnek a találatok egy új ablakban. Az egy képernyőn listázandó tételek száma viszont az űrlap ablakában állítható be, így ha sok találatunk van, és szeretnénk őket kevesebb lapozással átnézni, akkor vissza kell oda menni, megnövelni a számot, és megismételni a keresést.
- A listában a találatok nincsenek relevancia szerint rendezve, a rendezés alapja a típus (törvények, rendeletek, határozatok stb.), azon belül pedig a kibocsátás dátuma, időben visszafelé haladva. Így – mivel az ingyenes változatban nem lehet címre korlátozni a keresést – az „adózás” szóra keresve az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény a 78. helyen jelenik meg.
- A találati listában a joganyag száma és címe mellett a nyomtatott forrás is megjelenik, valamint zöld pipák, illetve piros x-ek jelzik, hogy hatályos-e még, vagy már nincs érvényben. Egy további kis kék ikon szolgál arra, hogy új ablakban jeleníthessük meg a jogszabály teljes szövegét, így a kereső űrlaphoz hasonlóan a találati listánk is megmarad, ami hasznos megoldás (6. ábra).
- Szövegkörnyezet nem jelenik meg a találatok mellett, így az űrlapba beírt szavakat nekünk kell megkeresnünk a dokumentumban a böngésző belső keresőjével. Mivel egy találatra kattintva a jogszabály teljes szövege egyszerre megjelenik, ezt meg is lehet tenni, ami szintén jó (bár például

amíg a Polgári Törvénykönyv egy megabájtnyi szövege letöltődik és megjelenik, eltart egy darabig egy gyengébb gépen és hálózaton).

6. ábra A találati lista eleje

- Adott paragrafusra ugrani, vagy paragrafusok között lépegetni csak a fizetős verzióban lehet, miután a teljes dokumentum megjelent. A lábjegyzetszámokon lévő felirat szerint a jegyzetek is csak előfizetés esetén nézhetők meg, de ez szerencsére nem így van, mert a jegyzetanyag ott van az oldal alján, és a hivatkozásokra kattintva oda is lehet ugrani a megfelelő pontjára. (Kis szépséghiba, hogy néhol hiányzik a szóköz a lábjegyzet-hivatkozások között, olyankor, amikor egy mondathoz több jegyzet is tartozik, így például az „5536” valójában az 55. és a 36. számú jegyzetet jelzi.) Ugyancsak működnek a szövegben hivatkozott további jogszabályok mutatói, így azok is megnézhetők egy kattintással (7. ábra).

7. ábra Egy törvény szövege

- Sem a találati listánál, sem a jogszabályok szövegét mutató ablakban nincs külön mentési funkció, vágólapon át viszont mindkettő átmásolható. A dokumentumot tartalmazó ablaknál nyomtatási nézet kérhető.

Tartalom, minőség

- A szolgáltatás saját oldalán nincs rendes tájékoztatás arról, hogy pontosan mit tartalmaz az adatbázis, és milyen gyakran frissítik. Csupán a „Felhasználási feltételek” között van egy mondat a tartalom eredetéről: „Forrás: Magyar Közlöny és ágazati közlönyök és értesítők”, és arról, hogy „a jogszabályok időállapotaai visszamenőleg 1996. január elsejéig tekinthetők meg” (az ingyenes verzióban egyébként csak az aktuális állapot látszik). Az előállító honlapján már valamivel részletesebb leírás van, viszont ez a CD-ROM-kiadványra is vonatkozik, így továbbra sem egyértelmű, hogy mi az, ami elérhető ebben az online változatban.
- Az utolsó módosítás napja ellenben jól láthatóan fel van tüntetve – ez az értékelés készítésekor három nappal korábbi dátum: 2007. január 18. volt, és 39 2007-es kiadású jogszabályt talált a kereső (ezek közül a legfrissebb kibocsátási dátuma január 16. volt), tehát az adatbázis naprakésziségevel nincs gond.
- Ugyancsak rendben van a szövegminőség, bár egy-két találat előjön az olyan hibásan írt szavakra, mint például az ékezet nélküli „adozas”, a rövid ékezzel írt „felelős”, vagy a betűcserés „vayg”. (Érdekes módon ezek nem mindig fordulnak elő a találatként kapott dokumentumokban, ami esetleg indexelési hibára utal, pl. hogy az utólagos törlések nem lettek átvezetve az indexállományon.)
- A dokumentumok formázása egyszerű: a fejezetcímek és paragrafusszámok vannak kiemelve, a főszöveg balra igazított, a táblázatok külalakja elég esetleges. Utóbbiaknak nem mindenhol van szegélyük, így a nagyobb táblázatok nehezen áttekinthetők; az üres cellákban nincs szóköz, ezért ezek körül sosincs szegély; néha szélesebbek a képernyőnél, ami csak azért gond, mert ilyenkor a főszöveg is hasonló szélességű sorokba tördelődik, így nem olvasható a sorok vége. Olyan eset is előfordult a teszteléskor, hogy a lezáratlan HTML tagek miatt a táblázat utolsó oszlopában folytatódik a táblázat utáni főszöveg (a 89/2004. FVM-rendelet pl. teljesen olvashatatlan emiatt).

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A jogszabályokban nincsenek metaadatok, de mivel adatbázisból dinamikusan generált HTML oldalakon jelennek meg, és nincs saját URL címük, amúgy sem lehet hivatkozni rájuk kívülről.
- A nyomtatott forrás a találati listában korrekt módon fel van tüntetve, de a jogszabályt mutató ablakban ez már nem látszik, ami különösen ak-

kor gond, ha csak egyetlen találat van egy keresésnél, mivel ilyenkor a találatok listája helyett azonnal a dokumentum jelenik meg.

- A www.fn.hu/torvenytar/ oldal fejlécében az „FN.hu – Törvénytár” címen kívül csak egy `<meta name="KeyWords" content="Törvénytár">` sor utal a tartalomra, ami kevés támpontot ad a keresőknek arra vonatkozóan, hogy itt magyar jogszabályok, rendeletek, közlemények, bírósági határozatok és egyéb joganyagok érhetők el.

Magyarország.hu

Honlap: <http://www.magyarország.hu>
 E-mail: –
 Fenntartó: Miniszterelnöki Hivatal
 Értékelés dátuma: 2007. január 21–24.
 Értékelő: Somogyi Tamás

Általános értékelés

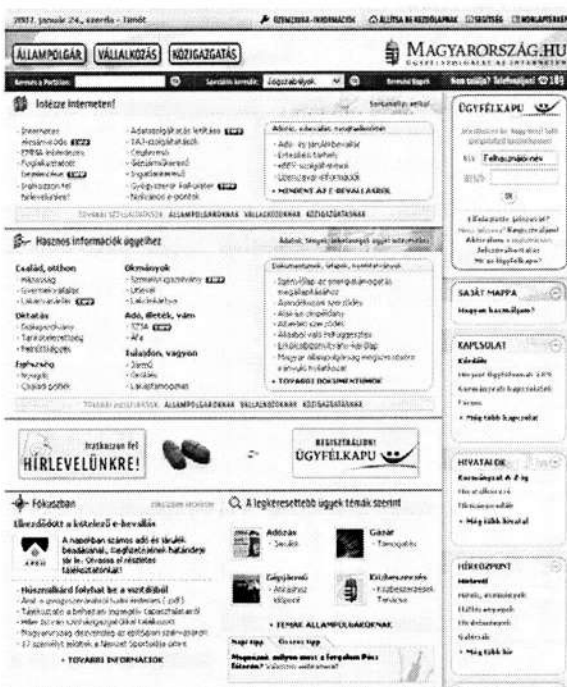
A www.magyarország.hu bemutatkozása szerint „... a kormányzat honlapja. Feladata online kaput nyitni a közigazgatás felé. A Kormányzati Portál a Miniszterelnöki Hivatal Elektronikus Kormányzati Központ (EKK) felügyelete alatt működik ...”. A portál a célját, azaz, hogy az interneten legyen lehetőségünk ügyeinket – részben vagy teljes mértékben – elintézni, illetve ahhoz segítséget kapni, a következőképpen valósítja meg.

A főoldalon (8. ábra) könnyen érthető formában csoportosítva megtaláljuk a hivatalos ügyeink intézéséhez szükséges útmutatókat és formanyomtatványokat. A leggyakrabban keresettek külön csoportosítva is elérhetők, így például a manapság sokakat érintő gázártámogatással kapcsolatos tudnivalók és igénylőlapok aloldala egy kattintással elérhető.

Az ügyleírásokhoz kapcsolódó ma hatályos jogszabályok pontos szövegét is elolvashatjuk, illetve egy külön jogszabálykeresőt is használhatunk.

A portál anyaga három részre tagolódik a hatékonyabb segítség érdekében:

- Állampolgár („Minden, amire az állampolgárnak szüksége lehet.”)
- Vállalkozás („Vállalkozásoknak, vállalkozásokról.” – Igen, így írják a honlapon.)
- Közigazgatás („Közigazgatási információk egy helyen!”)

8. ábra A magyarorszag.hu főoldala

Az **Ügyfélkapu** egy regisztrációhoz kötött szolgáltatás, amely már nevezhető elektronikus kapunak a közigazgatáshoz. Sajnos, egyelőre elég kicsi ez a kapu. Az okmányirodai időpontfoglaláson kívül csak néhány adatbázisban kereshetünk, mint például cégkeresőben, ingatlankeresőben, TAJ-nyilvántartásban.

Az **Ügyfélkapu** „... biztosítja, hogy felhasználói a személyazonosság igazolása mellett egyszeri belépéssel biztonságosan kapcsolatba léphessenek elektronikus közigazgatási ügyintézés és szolgáltatást nyújtó szervekkel”.

A regisztrációnak a következő három formája létezik:

1. Regisztráció elektronikus aláírással, vagyis amikor „... elektronikus aláírással véglegesített regisztráció küldhető be. Nincs szükség okmányirodai hitelesítésre, visszaigazolás után aktiválható”.
2. Okmányirodai személyes regisztráció (időpont foglalható!). Ilyenkor „... a regisztrációs adatlap kitölthető az okmányirodában személyesen is, majd a regisztráció rögtön véglegesíthető”.
3. Ideiglenes regisztrációra is van lehetőség, amelyről csak az vált világossá számomra, hogy tulajdonképpen hiteles regisztráció nélkül is tudom regisztrációhoz kapcsolódó ügyeimet intézni. A sűgőben a következő áll: „Az adatlap

kitöltésével megkezdett regisztráció bármely okmányirodában 30 napon belül. Ideiglenes regisztrációval már kezdeményezhet ügyinté- zést.”

A főoldalon megtalálható még néhány, oldalmeg- nyitásonként összeválogatott ugrópont is közigaz- gatási szervekhez (pl. APEH, Egyenlő Bánásmód Hatóság, Honvédelmi Minisztérium), illetve egyéb segítséget nyújtó, tájékoztató célú aloldalra.

A magyarorszag.hu portál valódi segítség az inter- netet használóknak, reméljük, hogy az elintézhető ügyek száma és a hozzájuk tartozó útmutatók csak bővülni fognak! Sajnos a szerkesztők gondatlan- sága miatt sok a hibás, helytelen mondat, ami a megértést nehezíti, vagy lehetetlenné teszi (példá- ul az ideiglenes regisztráció esetén).

Az elektronikus ügyintézés már nemigen tekinthető újdonságnak, ezt ma elvárják az állampolgárok. Az Ügyfélkapu remek kiindulópont a megvalósításá- hoz, de sajnos ez még csak a kezdet. Idővel az Ügyfélkapuval elérhetővé kellene válnia az összes hivatal, közigazgatási szervezet ügyfélszolgálatá- nak, az elintézhető ügyek körének pedig folyama- tosan bővülnie kellene, igazodva az állampolgárok igényeihez. Mindezek mellett egy óriási hiányt is pótolni kell: a vakok és gyengén látók számára is el kell készíteni egy verziót.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A portál szerkezete egyszerű, könnyen érthető. Az egy-egy ügyleírást vagy formanyomtatványt keresgélő felhasználó gyorsan megtalálhatja az őt érdeklő téma lapját. A felület barátságos, pe- dig hivatalos, sokszor kellemetlen ügyekről van szó.
- A felület 800x600-as felbontásra optimalizálva készült, és nem böngészőspecifikus. Ugyanak- kor a készítők nem gondoltak a gyengén látókra, nem találtam akadálymentes verziót. Azt hiszem, nem túlzás, ha azt mondom, hogy ez olyan sú- lyos hiba, amely a portál céljainak megvalósítá- sát teheti sikertelenné. Az esélyegyenlőség megvalósításában a kormánzatnak kell(ene) élen járnia.
- Az állampolgárok jobb tájékoztatását, illetve a honlapon való eligazodást elősegítendő a portál- hoz sűrű is kapcsolódik. Minden cikk mellett megjelenik a sűrűszöveg egy kis ablakban, de sajnos, talán figyelmetlenség miatt, néhány he- lyen érthetetlenül.

- A portálhoz ügyfélvonal is kapcsolódik. A külföld- ről is elérhető, éjjel-nappal hívható 189-es tele- fonszámon kaphatunk bővebb felvilágosítást és segítséget a *magyarorszag.hu* használatához.
- A portál csak magyar nyelven olvasható, ami egyfelől érthető, és nem tekinthető hiányosság- nak. Másfelől viszont az országinformációkat, ideértve például a történelmi áttekintést, vagy a kormányzat szerkezetére vonatkozó információt, több nyelven is elérhetővé lehetne tenni.
- A regisztrált felhasználók saját mappát is létre- hozhatnak az őket érdeklő ügyleírásokból, do- kumentumokból, amelyekhez később bármikor könnyen hozzáférhetnek.

Kereső funkciók, találatok

- A *Jogszabálykeresővel* (9. ábra) a ma hatályos joganyagok között lehet keresni a kibocsátás éve, a sorszám, a jogforrás típusa és paragrafus alapján, valamint szabad szavas kereséssel. A *Jognaptár* a jogszabályváltozások nyomon köve- tésére szolgál, itt dátum alapján lehet keresni. A találati lista a lap alján jelenik meg, rögzített re- kordszámmal: egyszerre maximum 20 találatot láthatunk. A találati lista mérete tehát nem vál- toztatható, és csak a következő részlistára lehet lapozni. A keresőfelülethez érhető sűrű is tarto- zik.

9. ábra Jogszabálykereső a magyarorszag.hu-n

- A *Hivatalkereső* (10. ábra) a közigazgatási szer- vek, hivatalok közötti keresést teszi lehetővé, a szerv neve vagy típusa, településnév és irányító- szám alapján. Településnek Budapestet megad- va, és kiválasztva bármelyik intézményt, semmi nem történik. Hiába adtam meg irányítószámot is, a keresés gombra kattintva nem kaptam sem találatot, sem jelzést. Azt hiszem, nyugodtan ki-

jelenthető, hogy a Hivatalkereső nem működik úgy, ahogyan elvárhatnánk.

10. ábra A magyarorszag.hu hivatalkeresője

- Pályázati kereső (11. ábra) segíti a pályázatok iránt érdeklődő felhasználókat. Pályázat kereshető a kedvezményezett kör, fejlesztési cél, beadási határidő, NFT (Nemzeti fejlesztési terv) intézkedés, támogatási forma és település alapján. Emellett a munkaidőben elérhető Pályázati Információs Központ telefonszáma is szerepel a keresőfelületen. A találati lista mérete itt sem változtatható, ám itt nincs rögzítve. Minden találat egy oldalon jelenik meg, még a keresésemre kapott 571 találat is.

11. ábra A magyarorszag.hu pályázati keresője

- Külön keresőfelület szolgálja a portálon való keresést *Portálkereső* néven (12. ábra). A keresőkifejezés mellett megadhatók szűrítő feltételek is, mint például a típus vagy a dátum. Érdekesség, hogy a Portálkeresőn már kiválasztható a találati lista maximális mérete (10, 20, 50).
- A keresők súgója szerint létezik egy *Fórumkereső* is, amellyel a fórum hozzászólásai között kereshetünk témacím vagy a hozzászóló neve alapján (13. ábra). Ezt a Fórumkeresőt csak a

honlaptérkép segítségével találtam meg, a *Fórum* és a hozzá tartozó kereső ugyanis a *Kapcsolat* menüben van eldugva, ezenkívül más ikon, menüpont nem mutat rá. A találatok itt rögzített tízes listában jelennek meg, és egyesével lapozhatók. Elvileg adott találati lapra is lehet ugrani, de hiába választok ki egy oldalt, nem történik semmi, nem tudok közvetlenül odalépni.

12. ábra Portálkereső a magyarorszag.hu-n

13. ábra Fórumkereső a magyarorszag.hu-n

- A keresőfelületek érthetőek, és jól használhatók – ha működnek. A találati listák keresőnként eltérőek, ami főleg akkor bosszantó, amikor kényelmetlen (pl. a Pályázati keresőnél). Csak az ékezetes keresés működik, ékezet nélkül semmit nem találnak meg a keresők. Mindezek alapján megállapítható, hogy a keresők nem tudják teljes mértékben szolgálni a portál által kitűzött célokat.

Tartalom, minőség

- A portál tartalma elsősorban a közigazgatáshoz köthető ügyeink intézéséhez nyújt segítséget tájékoztatókkal, formanyomtatványokkal és min-

tákkal. Nem tudjuk, hogy ki gondoskodik az anyagok szakmai hitelességéről; valószínűleg a portált felügyelő Miniszterelnöki Hivatal Elektronikus Kormányzat-központja.

- A portálon olvasottak szerint az itt megvalósított elektronikus ügyintézés leginkább az okmányirodai időpont egyeztetésében, és az adatbázisok lekérdezhetőségében merül ki. Az igazi elektronikus ügyintézés megvalósulása még várat magára, de kétségtelen, hogy ehhez a portál a kezdő lépéseket már megtette.
- A Fórumkeresőt nézegetve beleolvastam a fórumba is. Sajnálattal láttam, hogy a közigazgatáshoz online kaput nyitó honlapon a hozzászólók politikai eszmecserére is használ(hat)ják a fórum lehetőségét. Szerintem ilyen fórumtémákra rengeteg egyéb hely is található, ide ilyen téma nem való. Nemcsak a fórumhoz, hanem a portál egyetlen részéhez sem illik bármilyen, politikai jellegű tartalom.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- Metaadatokkal a *magyarország.hu* nem dicsekedhet. A portál nevén kívül nincs más értékelhető metaadat a honlapokba ágyazva.
- Sehol nem találtam nyomát annak, hogy a tartalmak rendelkezzenek metaadatokkal, amelyek megoszthatók lennének más keresőkkel. Az elektronikus ügyintézés funkciójához kapcsolódó

anyagok, információk a *magyarország.hu*-n találhatóak meg hiteles és naprakész formában, ezért lenne érdemes ezek láthatóságát, elérhetőségét minél többféle keresőn lehetővé tenni.

Beérkezett: 2007. I. 25-én.

Vranycz Tünde

a Debreceni Városi Könyvtár tájékoztató könyvtárosa.

E-mail: vranycztunde@freemail.hu

Drótos László

az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtár Osztályán főkönyvtáros.

E-mail: mekdl@if.hu

Somogyi Tamás

a Nemzeti Digitális Adattár informatikusa, közbeszerzési pályázatok bírálója

E-mail: somogyit@freemail.hu

HIRDESSEN A -BEN!

2007-ben megrendelt hirdetéséhez
ingyenes bemutatkozási lehetőséget (pr cikk) adunk
a lap elektronikus változatában.

A hirdetések ára:

- beszerkesztett (fekete-fehér): **60 000 Ft/oldal + 20% áfa**
- szórólap elhelyezése (25 g-ig): **45 000 Ft/alkalom + 20% áfa**

A kiadvány formátuma: A/4 • Tükörméret: 168 x 225 mm

Felvilágosítás és hirdetésfelvétel:

BME OMIKK Értékesítési és Marketing Csoport

1011 Budapest, Gyorskocsi u. 5-7. • Levélcím: 1255 Bp., Pf. 207
Tel.: 457-5333 • Fax: 457-5334 • E-mail: marketing@info.omikk.bme.hu

**Nehézségei vannak elektronikus
folyóiratainak kezelésében?**

Mi segítünk Önnek.

Az elektronikus folyóiratok és könyvek beszerzése és kezelése összetett és időigényes feladat. Az EBSCO széles körű szolgáltatásaival támogatja Önt ebben a munkában.

Ajánlatot kérünk Önnek a kiadótól, tisztázzuk a megrendelés körülményeit, és rendelkezésre bocsátjuk a használathoz szükséges információkat. Tájékoztatjuk Önt a régebbi évfolyamokhoz való hozzáféréssel és archív jogokkal kapcsolatosan, ezenkívül segítünk licencszerződéseinek megkötésében is.

Professzionális vevőszolgálatunk segít Önnek a hozzáférési nehézségek, IP-cím-változások és más problémák leküzdésében. Az EBSCO-megoldások elektronikus folyóiratok és könyvek számára minimalizálják az adminisztrációt, és áttekinthetőbbé teszik a megrendeléseket.

Hadd dolgozzunk mi Ön helyett: vegye fel a kapcsolatot az EBSCO ügyfélszolgálatával még ma!

Keresse magyar anyanyelvű munkatársunkat:
Telefon: +49 30 34 005 111
E-mail: salesberlin@ebSCO.com

www.ebsco.com

EBSCO
INFORMATION SERVICES